

Павло, єпископ,
слуга слуг Божих,
спільно з Отцями Священного Собору
на вічний спомин про справу

ДОГМАТИЧНА КОНСТИТУЦІЯ ПРО БОЖЕ ОБ'ЯВЛЕННЯ *Dei verbum*

Вступ

1. У БОЖЕ СЛОВО святобливо вслухаючись і з повним переконанням його проголошуючи, Священний Собор наслідує приклад святого Йоана, який каже: “Звістуємо вам життя вічне, що в Отця перебувало й нам явилось, – що ми бачили й чули, звістуємо й вам, щоб і ви мали спільність із нами. А наша спільність – з Отцем і з його Сином Ісусом Христом” (1 Йо. 1:2–3). Тому цей Собор, ідучи слідами Тридентського і Першого Ватиканського Соборів, має намір подати автентичну науку про Боже Об'явлення і про його передавання, щоб увесь світ, слухаючи благовість спасіння, – вірував, через віру – сповнився надії, а через надію – любив¹.

– Глава I –

Про Об'явлення як таке

(Природа і предмет Об'явлення)

2. До вподоби було Богові у його доброті й мудрості об'явити Себе самого і явити Таїнство своєї волі (пор. Еф. 1:9), завдяки чому люди через Христа – Слово, що стало плоттю, – мають у Святому Дусі доступ до Отця і стають

¹ Пор. св. Августин. Про катехизацію ненавчених, 4, 8 // PL 40, 316.

учасниками Божої природи (пор. Еф. 2:18; 2 Пт. 1:4). Цим об'явленням невидимий Бог (пор. Кол. 1:15; 1 Тим. 1:17) з повноти своєї любові промовляє до людей як до друзів (пор. Вих. 33:11; Йо. 15:14–15) і з ними перебуває (пор. Вар. 3:38), щоб запросити їх і прийняти до спільноти із Собою. Ця ікономія Об'явлення здійснюється через діла та слова, які внутрішньо пов'язані між собою таким чином, що діяння Божі в історії спасіння показують і підкріплюють вчення та виражені словами справи, а слова, своєю чергою, звіщають діяння і прояснюють приховане в них таїнство. Але найглибша правда про Бога і про спасіння людини завдяки цьому Об'явленню прояснюється для нас у Христі, який є водночас і посередником, і повнотою усього Об'явлення².

(Підготовка євангельського Об'явлення)

3. Бог, створюючи все своїм Словом (Йо. 1:3) і підтримуючи в існуванні, у сотворених речах постійно дарує людям свідчення про Себе (пор. Рим. 1:19–20). Крім того, бажаючи відкрити дорогу вічного спасіння, Він від самого початку об'явив Себе самого прабатькам. Після гріхопадіння через обітницю ізбавління Він подвигнув їх до надії на спасіння (пор. Бут. 3:15). Він безнастанно турбувався про людський рід, щоб усім, хто витривалістю в добрім ділі шукає спасіння, дати вічне життя (пор. Рим. 2:6–7). Коли настав час, Бог покликав Авраама, щоб вивести з нього великий народ (пор. Бут. 12:2–3). Після патріархів Він через Мойсея і пророків навчив цей народ визнавати Його як єдиного, живого й істинного Бога, турботливого Отця та справедливого суддю, навчив очікувати обіцяного Спасителя. Таким чином Бог протягом віків готував дорогу Євангелію.

(Христос – звершитель Об'явлення)

4. По тому, як багато разів і багатьма способами Бог промовляв через пророків, “за останніх же оцих днів він говорив до нас через Сина” (Євр. 1:1–2). Послав-бо Сина свого, одвічне Слово, що просвітлює всіх людей, щоб Він поміж людей замешкав і розповів їм найодкровеннішу правду про Бога (пор. Йо. 1:1–18). Ісус Христос, воплочене Слово, посланий як “людина до людей”³, “вимовляє слова Божі” (Йо. 3:34) і довершує діло спасіння, що його Отець доручив Йому виконати (пор. Йо. 5:36, 17:4). Тому Той, бачити якого означає бачити Отця (пор. Йо. 14:9), усією своєю присутністю і явленням, своїми словами й ділами, знаками та чудами, особливо своєю смертю і славним воскресінням з мертвих, а вкінці зісланням Духа істини завершує Об'явлення, сповнюючи його, і підтверджує божественним свідченням, що Бог справді є

² Пор. Мт. 11:27; Йо. 1:14 і 17, 14:6, 17:1–3; 2 Кор. 3:16, 4:6; Еф. 1:3–14.

³ Лист до Діогнета, 7, 4 // *Funk, PA, I, с. 403.*

з нами, щоб нас визволити з темряви гріха і смерті й воскресити до вічного життя.

Тож християнська ікономія як новий і остаточний союз не промине ніколи, і не слід більше очікувати ніякого нового публічного Об'явлення аж до славного явління Господа нашого Ісуса Христа (пор. 1 Тим. 6:14 і Тит. 2:13).

(Об'явлення слід прийняти вірою)

5. Богові, що дарує нам Об'явлення, треба віддати “послух віри” (Рим. 1:5; пор. також Рим. 16:26; 2 Кор. 10:5–6). Цим людина добровільно повіряє себе уся Богові, віддаючи “Богові, який об'являє Себе, повне підпорядкування розуму і волі”⁴ й охоче приймаючи дане Ним Об'явлення. Щоб могли відповісти Богові такою вірою, потрібна Божа благодать, яка випереджає людську дію й підтримує її, а також внутрішні порухи від Святого Духа, який порушує серце і навертає до Бога, відкриває очі ума й дає “всім насолоду приймати правду і вірити в неї”⁵. А щоб щораз глибошим ставало розуміння Об'явлення, той самий Святий Дух невинно своїми дарами віру вдосконалює.

(Про пізнання об'явлених правд)

6. Божественним Об'явленням захотів Бог явити Себе самого і сповістити одвічні рішення своєї волі щодо спасіння людини, щоб зробити її “причасником Божих благ, які цілковито перевищують можливості сприйняття людського розуму”⁶.

Священний Собор ще раз визнає, що “Бога, який є початком і кінцем усього, можна певно пізнати із сотворених речей у природному світлі людського розуму” (пор. Рим. 1:20), і навчає, що саме Об'явленню слід завдячувати те, “що ті Божі справи, які самі по собі не є недоступні людському розумові, в сучасних обставинах людського роду можуть бути легше, впевненіше і несхибно пізнавані”⁷.

⁴ Перший Ватиканський Собор. Догм. конст. про католицьку віру *Dei Filius*, гл. 3 // *Denz.* 1789 (3008).

⁵ Другий Собор в Оранжі, кан. 7 // *Denz.* 180 (377); Перший Ватиканський Собор, цит. м. // *Denz.* 1791 (3010).

⁶ Перший Ватиканський Собор. Догм. конст. *Dei Filius*, гл. 2 // *Denz.* 1786 (3005).

⁷ Те саме // *Denz.* 1785 і 1786 (3004 і 3005).

– Глава II –

Про передавання Божого Об'явлення

(Апостоли та їхні наступники – проповідники Євангелія)

7. Бог милостиво подбав, щоб усе, що було об'явлене для спасіння всіх народів, лишилось цілісним на віки й було передане всім поколінням. Тому Христос-Господь, у якому звершується повне об'явлення всевишнього Бога (пор. 2 Кор. 1:20 і 3:16 – 4:6), уділивши апостолам Божих дарів, дав їм наказ проповідувати всім людям обіцяне раніш пророками Євангеліє, що його Він сам сповнив і своїми устами провістив, – проповідувати як джерело усякої спасенної правди і всякого морального порядку⁸. Це й було вірно виконано – як через тих апостолів, які у своєму усному проповідуванні, своїми прикладами й навчанням передавали те, що отримали з розмов і діл Христових чи пізнали під спонукою Святого Духа, так і через тих апостолів і мужів з їхнього оточення, які під натхненням того самого Святого Духа благовість спасіння виклали на письмі⁹.

А щоб цілісне й живе Євангеліє завжди зберігалось в Церкві, апостоли залишили своїми наступниками єпископів, “передаючи їм своє учительське місце”¹⁰. Тож це Священне Передання і Святе Письмо обох Завітів є ніби дзеркалом, у якому земна Церква-паломниця споглядає Бога, від якого все отримала, аж поки не дійде до споглядання Його віч-на-віч таким, яким Він є (пор. 1 Йо. 3:2).

(Священне Передання)

8. Тож апостольська проповідь, особливим чином виражена в богонатхненних книгах, мала зберігатися у неперервній спадкоємності аж до кінця часів.

Тому апостоли, передаючи те, що самі раніше прийняли, заохочують вірних, щоб ті трималися передань, засвоєних чи то з проповідей, чи з послань (пор. 2 Сол. 2:15), і щоб, раз назавжди прийнявши віру, за неї боролися (пор. Юд. 1:3)¹¹. А те, що апостолами було передане, містить усе, що сприяє святості життя і зростанню віри Народу Божого, так що Церква у своєму навчанні,

⁸ Пор. Мт. 28:19–20 і Мр. 16:15; Тридентський Собор, сесія IV. Декрет про канонічні Писання // *Denz.* 783 (1501).

⁹ Пор. Тридентський Собор, цит. м.; Перший Ватиканський Собор. Догм. конст. *Dei Filius*, гл. 2 // *Denz.* 1787 (3006).

¹⁰ Св. Іринеї. Проти ересей, III, 3, 1 // *PG* 7, 848; *Harvey*, 2, с. 9.

¹¹ Пор. Другий Нікейський Собор // *Denz.* 303 (602); Четвертий Константинопольський Собор, сесія X, кан. 1 // *Denz.* 336 (650–652).

житті й богопоклонінні продовжує і передає всім поколінням усе те, чим вона сама є та у що вона вірує.

Передання, що походить від апостолів, розвивається в Церкві з допомогою Святого Духа¹², бо зростає сприйняття переданих речей і слів: через роздуми і вивчення вірними цих речей і слів, що їх вони носять у своєму серці (пор. Лк. 2:19, 51); через найглибше внутрішнє розуміння, яке впливає з пережиття духовних справ; через проповідування тих, хто разом із єпископською спадкоємністю отримав достовірну харизму правди. Таким чином Церква через століття постійно прямує до повноти Божої правди, аж до остаточного сповнення в ній Божих слів.

Висловлювання Отців Церкви свідчать про життєдайну присутність цього Передання, чие багатство переливається у практику та життя Церкви, яка вірить і молиться. Завдяки Переданню стає відомим для Церкви повний канон Священних Книг, і саме Святе Письмо стає через Передання глибше зрозумілим і постійно дійовим. Таким чином Бог, що колись був промовив, і далі безнастанно спілкується з Невістою свого улюбленого Сина, а Святий Дух, через якого лунає живий голос Євангелія у Церкві, а через неї – у світі, веде віруючих до повної правди і чинить так, що слово Христа в них щедро перебуває (пор. Кол. 3:16).

(Взаємозв'язок між Священним Переданням і Священним Писанням)

9. Священне Передання і Священне Писання тісно пов'язані між собою і взаємодіють, бо те і те, походючи з того самого божественного джерела, якимось чином злучаються в одно і прямують до тої самої мети. Бо Священне Писання – це слово Боже, оскільки воно записане під натхненням Святого Духа; а Священне Передання те саме слово Боже, що його Христос-Господь і Святий Дух доручили апостолам, в цілості передає наступникам апостолів, щоб вони, осяяні Духом правди, своїм проповідуванням вірно йому служили, викладали його і поширювали.

З цього впливає, що Церква свою певність щодо всіх об'явлених речей черпає не лише з одного Священного Писання. Тому одне і друге слід приймати і поважати з однаковим почуттям побожності й пошани¹³.

(Їхній взаємозв'язок з Учительством Церкви)

10. Священне Передання і Святе Письмо складають єдиний священний депозит Божого слова, доручений Церкві. Тримаючись його, увесь святий люд, об'єднаний довкола своїх пастирів, постійно перебуває “в апостольській

¹² Перший Ватиканський Собор. Догм. конст. *Dei Filius*, гл. 4 // *Denz.* 1800 (3020).

¹³ Пор. Тридентський Собор. Декрет про канонічні Писання // *Denz.* 783 (1501).

науці та спільності, на ламанні хліба й молитвах” (Ді. 2:42), щоб так у зберіганні переданої віри, виконанні її приписів і проголошуванні її поставала особлива єдність духу предстоятелів і вірних¹⁴.

Завдання ж автентичного тлумачення записаного чи переданого Божого слова¹⁵ довірено одному лише живому Вчительству Церкви¹⁶, яке здійснює свою владу від імені Ісуса Христа. Це Вчительство не стоїть понад словом Божим, а йому служить, навчаючи лише того, що було передано, бо з Божого доручення і під проводом Святого Духа побожно слухає це слово, свято зберігає та вірно викладає; і все, що Вчительство подає до віри як божественно об’явлене, воно черпає з цього єдиного депозиту віри.

Очевидним є те, що Священне Передання, Святе Письмо і Вчительство Церкви, за мудрим Божим задумом, так між собою пов’язані й об’єднані, що одне без одного не може існувати, а всі разом – кожне на свій лад – під дією одного Святого Духа успішно провадять до спасіння душ.

– Глава III –

Про божественне натхнення Святого Письма і його тлумачення

(Натхнення і правда Святого Письма)

11. Божественно об’явлені істини, які містяться і викладені у Священному Писанні, були записані під натхненням Святого Духа. Свята Мати-Церква, згідно з апостольською вірою, визнає священними і канонічними усі книги Старого та Нового Завіту, з усіма їхніми частинами, бо, написані під натхненням Святого Духа (пор. Йо. 20:31; 2 Тим. 3:16; 2 Пт. 1:19–21, 3:15–16), вони мають автором Бога і як такі були передані Церкві¹⁷. Для творення Священних Книг Бог вибрав людей і Сам діяв у них та через них¹⁸, щоб вони, послуго-

¹⁴ Пор. Пій XII. Апост. конст. *Munificentissimus Deus*, 1 листопада 1950 // AAS 42 (1950) 756. Пор. також: св. Кипріяни. Лист 66, 8 // CSEL 3, 2, 733: “Церква – це народ, об’єднаний довкола Священника, і паства, що тримається свого Пастиря”.

¹⁵ Перший Ватиканський Собор. Догм. конст. *Dei Filius*, гл. 3 // *Denz.* 1792 (3011).

¹⁶ Пор. Пій XII. Енци. *Humani generis*, 12 серпня 1950 // AAS 42 (1950), с. 568–569; *Denz.* 2314 (3886).

¹⁷ Пор. Перший Ватиканський Собор. Догм. конст. *Dei Filius*, гл. 2 // *Denz.* 1787 (3006); Папська біблійна комісія. Декрет 18 червня 1915 // *Denz.* 2180 (3629); *EB* 420; Верховна священна конгрегація святого служіння [S. S. C. Sancti officii], Лист, 22 грудня 1923 // *EB* 499.

¹⁸ В людині й через людину: пор. Євр. 1:1, 4:7; 2 Сам. 23:2; Мт. 1:22 та ін. Перший Ватиканський Собор. Підготовча схема про католицьку доктрину, прим. 9 // *Coll. Lac.* VII, 522.

вуючись власними здібностями і силами¹⁹, як справжні автори, передали на письмі усе те й лише те, що Він бажав²⁰.

Оскільки все, що стверджують священні автори, тобто агіографи, слід вважати таким, що стверджене Святим Духом, то треба визнавати, що книги Писання впевнено, вірно і непомильно навчають правди, яку Бог для нашого спасіння захотів помістити у Святому Письмі²¹. Тому “все Писання – натхненне Богом і корисне, щоб навчати, докоряти, направляти, виховувати у справедливості, щоб Божий чоловік був досконалий, до всякого доброго діла готовий” (2 Тим. 3:16–17)

(Спосіб тлумачення Святого Письма)

12. Оскільки Бог у Писанні говорив через людей і на людський лад²², то тлумач Святого Письма, – щоб збагнути, що саме Бог хотів нам передати, – мусить уважно дослідити, що насправді агіографи намірялися виразити і що через їхні слова Бог зволив відкрити.

Щоб збагнути наміри агіографів, слід, серед іншого, брати до уваги літературні жанри. Адже правду представляють і виражають по-різному в різних текстах: в історичних інакше, ніж у пророчих, ще інакше – в поетичних текстах чи інших способах мовлення. Тож тлумач має шукати сенс, що його агіограф хотів виразити і виразив у конкретних обставинах свого часу і своєї культури, за допомогою властивих його добі літературних жанрів²³. Для правильного розуміння того, що священний автор хотів висловити у своїх писаннях, слід звернути належну увагу як на звичні та природні для часів агіографа способи відчувати, висловлюватися чи розповідати, так і на загальноприйняті в ту епоху способи спілкування між людьми²⁴.

Оскільки треба читати і тлумачити Святе Письмо в тому Дусі, в якому воно було написано²⁵, то щоб вірно видобути сенс священних текстів, слід також із неменшою пильністю звертати увагу на зміст і єдність усього Писання, враховуючи живе Передання всієї Церкви й аналогію віри – тобто

¹⁹ Пор. Пій XII. Енци. *Divino afflante*, 30 вересня 1943 // AAS 35 (1943) 314; EB 556.

²⁰ Лев XIII. Енци. *Providentissimus Deus*, 18 листопада 1893 // Denz. 1952 (3293); EB 125.

²¹ Пор. св. Августин. Про Буття – дослівно тлумачене, 2, 9, 20 // PL 34, 270–271; CSEL 28, 1, 46–47; і Лист 82, 3 // PL 33, 277; CSEL 34, 2, 354; св. Тома. Про істину, пит. 12, арт. 2, С; Тридентський Собор. Декрет про канонічні Писання // Denz. 783 (1501); Лев XIII. Енци. *Providentissimus Deus* // EB 121, 124, 126–127; Пій XII. Енци. *Divino afflante* // EB 539.

²² Пор. св. Августин. Про Град Божий, XVII, 6, 2 // PL 41, 537; CSEL 40, 2, 228.

²³ Пор. св. Августин. Про християнську науку, III, 18, 26 // PL 34, 75–76; CSEL 80, 95.

²⁴ Пор. Пій XII. Енци. *Divino afflante* // Denz. 2294 (3829–3830); EB 557–562.

²⁵ Пор. Бенедикт XV. Енци. *Spiritus Paraclitus*, 15 вересня 1920 // EB 469; св. Єронім. На Гал. 5, 19–21 // PL 26, 417A.

пов'язаність правд віри між собою та всього задуму Об'явлення. Тому завданням ексегетів є посилено працювати згідно з цими правилами для глибшого розуміння і викладання Святого Письма, щоб через їхні підготовчі в певному сенсі студії визрівала думка Церкви. Бо все, що стосується тлумачення Писань, підлягає під остаточне судження Церкви, яка виконує Божий наказ і служіння – Боже слово зберігати і пояснювати²⁶.

(Сходження Божої Мудрості назустріч людині)

13. У Святому Писанні – не порушуючи Божої правди та святості – явлено предивне “сходження” вічної Мудрості, “щоб ми пізнавали невимовну Божу благість і побачили, наскільки Бог пристосувався до нашої мови, турботливо зважаючи на нашу природу”²⁷. Справді, Божі слова, виражені людськими мовами, стали подібними до людського мовлення – так само, як колись Слово Одвічного Отця, прийнявши неміч людської плоті, уподібнилося до людей.

– Глава IV –

Про Старий Завіт

(Історія спасіння у книгах Старого Завіту)

14. Всемиловитий Бог, турботливо прагнучи спасіння усього людського роду і приготовляючи його, особливим рішенням вибрав Собі народ, якому довірив свої обітниці. Уклавши союз із Авраамом (пор. Бут. 15:18) і з людом Ізраїлю через Мойсея (пор. Вих. 24:8), Він об'явив Себе обраному Ним народові словами й ділами як єдиний правдивий і живий Бог, щоб Ізраїль на власному досвіді відчув, якими є шляхи Божі для людей, а вслухаючись у слова пророків, устами яких промовляв Бог, з дня на день глибше і ясніше розумів ці шляхи та щораз ширше свідчив про них серед інших народів (пор. Пс. 22:28–29, 96:1–3; Іс. 2:1–4; Єр. 3:17). Провіщена, описана і пояснена священними авторами ікономія спасіння міститься у книгах Старого Завіту як істинне Боже слово, тому ці богонатхненні книги зберігають непроминущу вартість: “Все бо, що було написано давніше, написано нам на науку, щоб ми мали надію через терпеливість і утіху, про які нас Писання навчають” (Рим. 15:4).

²⁶ Пор. Перший Ватиканський Собор. Догм. конст. *Dei Filius*, гл. 2 // *Denz.* 1788 (3007).

²⁷ Св. Йоан Золотоустий. На Бут., 3, 8 (гом. 17, 1) // *PG* 53,134. Пристосовання (*attemperatio*) – грецькою *synkatábasis* (сходження).

(Значення Старого Завіту для християн)

15. Устрій Старого Завіту був укладений передусім для того, щоб приготувати, заповісти через пророків (пор. Лк. 24:44; Йо. 5:39; 1 Пт. 1:10) і за допомогою різних прообразів представити пришествя Христа, Ізбавителя світу, і місянського Царства. Тож книги Старого Завіту, відповідно до обставин людського роду перед часом здійсненого Христом спасіння, відкривають усім пізнання Бога і людини, а також способів, якими справедливий і милосердний Бог діє щодо людей. Ці книги, хоч і містять речі недосконалі й тимчасові, показують справжню Божу педагогіку²⁸. Тому християни повинні побожно приймати ці книги, які виражають живе сприйняття Бога і містять величні вчення про Бога, спасенну мудрість про людське життя, чудесні скарби молитов і в яких, врешті, криється таїнство нашого спасіння.

(Єдність обох Завітів)

16. Бог, натхненник і автор книг обох Завітів, так мудро вчинив, щоб Новий Завіт був прихований у Старому, а Старий – розкривався в Новому²⁹. Бо хоч Христос своєю кров'ю установив Новий Союз (пор. Лк. 22:20; 1 Кор. 11:25), книги Старого Завіту, повною мірою залучені до євангельського проповідування³⁰, набувають і розкривають у Новому Завіті своє повне значення (пор. Мт. 5:17; Лк. 24:27; Рим. 16:25–26; 2 Кор. 3:14–16), а також, своєю чергою, проливають світло на Новий Завіт і пояснюють його.

– Глава V –

Про Новий Завіт

(Визначне місце Нового Завіту)

17. Слово Боже, яке є силою Божою на спасіння кожному, хто вірує (пор. Рим. 1:16), у визначний спосіб представлене і являє свою силу в писаннях Нового Завіту. Отож, коли “сповнився час” (Гал. 4:4), Слово стало тілом і оселилося між нами, сповнене благодаті й істини (пор. Йо. 1:14). Христос установив на землі Царство Боже, ділами та словами об'явив свого Отця і Себе самого, а своєю смертю, воскресінням, славним вознесінням і зісланням Святого

²⁸ Пор. Пій XI. Енци. *Mit brennender Sorge*, 14 березня 1937 // AAS 29 (1937) 151.

²⁹ Пор. св. Августин. Пит. на Семикнижжя, 2, 73 // PL 34, 623.

³⁰ Пор. св. Іриней. Проти ересей, III, 21, 3 // PG 7, 950 (= 25, 1 // Harvey, 2, с. 115); св. Кирило Єрусалимський. Катехизи, 4, 35 // PG 33, 497; Теодор Мопсуестійський. На Соф., 1, 4–6 // PG 66, 452D–453A.

Духа довершив своє діло. Він, у кого єдиного – “слова життя вічного” (Йо. 6:68), піднесений від землі, всіх притягає до Себе (пор. Йо. 12:32). Це таїнство не було відкрите минулим поколінням так, як тепер воно стало об’явленим у Святому Духові його святим апостолам та пророкам (пор. Еф. 3:4–6), щоб вони проповідували Євангеліє, породжували віру в Ісуса – Христа і Господа – і збирали Церкву. Про все це писання Нового Завіту дають непроминуще і божественне свідчення.

(Апостольське походження Євангелій)

18. Всім відомо, що серед усіх Писань, навіть Нового Завіту, Євангелія займають чільне місце як виняткове свідчення про життя і вчення Воплоченого Слова, нашого Спасителя.

Церква завжди і всюди навчала й навчає, що чотири Євангелія мають апостольське походження. Те, що апостоли з наказу Христа проповідували, а пізніше під натхненням Божого Духа вони самі й апостольські мужі передали на письмі, – це фундамент віри, Четвероєвангеліє: від Матея, Марка, Луки та Йоана³¹.

(Історичність Євангелій)

19. Свята Мати-Церква твердо й незмінно навчала і навчає, що чотири згадані Євангелія, історичність яких вона без жодних вагань стверджує, вірно передають те, що Ісус, Син Божий, перебуваючи серед людей, для їхнього вічного спасіння дійсно вчинив і навчав аж до того дня, коли вознісся на небо (пор. Ді. 1:1–2). Апостоли ж після вознесіння Господа те все, що Він сказав і зробив, передали слухачам з тим повнішим розумінням, яке було їм дано³² з пережиттям славних подій Христових і просвіченням Духа істини³³. А священні автори написали чотири Євангелія, дещо вибираючи з багатства усного, а то й уже записаного Передання, а дещо підсумовуючи, часом пишучи з огляду на стан окремих Церков, в решті ж зберігаючи форму проповіді, але завжди так, щоб подавати про Ісуса правдиві й автентичні дані³⁴. Писали вони як з власної пам’яті та спогадів, так і зі свідчень тих, “що були від початку наочними свідками й слугами Слова”, з тим наміром, щоб ми пізнали правдивість науки, яку прийняли (пор. Лк. 1:2–4).

³¹ Пор. св. Іриней. Проти єресей, III, 11, 8 // PG 7, 885; Sagnard, с. 194.

³² Пор. Йо. 2:22, 7:39, 12:16, 14:26, 16:12–13.

³³ Пор. Йо. 14:26, 16:13.

³⁴ Пор. Папська біблійна комісія. Інстр. *Sancta Mater Ecclesia* // AAS 56 (1964) 715.

(Інші писання Нового Завіту)

20. Крім чотирьох Євангелій, канон Нового Завіту містить також послання св. Павла та інші апостольські писання, начертані під натхненням Святого Духа, які, згідно з мудрим Божим задумом, підтверджують те, що стосується Христа-Господа, щораз докладніше прояснюють його справжнє вчення, проповідують спасенну силу божественного діла Христового, розповідають про початок Церкви, її чудесне поширення й заповідають її славне довершення.

Бо ж Господь Ісус, як і обіцяв, був зі своїми апостолами (пор. Мт. 28:20) і послав їм Духа-Утішителя, щоб той уводив їх у повноту правди (пор. Йо. 16:13).

– Глава VI –

Про Святе Письмо в житті Церкви

(Важливість Святого Письма для Церкви)

21. Церква завжди свято шанувала Божественні Писання, як і саме Тіло Господнє; вона ніколи не припиняє, особливо в літургії, приймати хліб життя із трапези слова Божого і Тіла Христового й подавати його вірним. Церква завжди вважала і вважає Святе Письмо, разом зі Священним Переданням, найвищим правилом своєї віри, бо, натхненні Богом і раз та назавжди закріплені на письмі, вони незмінно подають слово самого Бога й озвучують у словах пророків та апостолів голос Святого Духа. Тому всякому церковному проповідуванню, як і самому християнському благочестю, слід жититися й керуватися Святим Письмом. Бо у священних книгах Отець, що на небесах, приходив до дітей своїх з великою любов'ю і розмовляє з ними. У слові Божому присутня така сила, така могутність, що воно є для Церкви підтримкою й життям, а для дітей Церкви – наснагою віри, поживою для душі, чистим і нескінченним джерелом духовного життя. Ось чому Святому Письму чудово підходять слова: “Бо слово Боже – живе й діяльне” (Євр. 4:12), “що може збудувати й дати вам спадщину між усіма освяченими” (Ді. 20:32; пор. 1 Сол. 2:13).

(Дбайливі переклади)

22. Треба, щоб християни мали широкий доступ до Святого Письма. З тої причини від самого початку Церква прийняла як свій стародавній грецький переклад Старого Завіту, названий перекладом сімдесятьох (“Септуагінта”). Також завжди вона мала в пошані інші східні переклади, а також латинські, зокрема переклад, званий “Вульгата”. Оскільки слово Боже має бути доступним в усі епохи, Церква з материнською турботою дбає про те, щоб готувати відповідні та правильні переклади різними мовами, передусім з оригінальних

текстів священних книг. Якщо ж переклади, за сприятливих обставин і за згодою церковної влади, постають спільними зусиллями з відділеними братами, то вони можуть бути у вжитку всіх християн.

(Апостольське служіння католицьких богословів)

23. Невіста воплощеного Слова, тобто Церква, навчена Святим Духом, докладає всіх зусиль для щораз глибшого осягнення Писання, щоб безнастанно жити своїх дітей Божими словами. Ось чому вона слушно плекає також вивчення Отців Церкви – як Сходу, так і Заходу – і святих богослужбових традицій. Католицьким екзегетам та іншим дослідникам на ниві священного богослов'я слід, старанно об'єднавши зусилля, з використанням відповідних допоміжних засобів і під наглядом Священного Учителства, так трудитись над дослідженням і викладанням Святого Письма, щоб якнайбільше проповідників Божого слова могли успішно забезпечувати народіві Божому проживу з цих Писань. Ця пожива просвітлює уми, зміцнює волю, запалює людські серця любов'ю до Бога³⁵. Священний Собор заохочує дітей Церкви, дослідників на біблійній ниві, з новими силами та з усією старанністю, згідно з думкою Церкви, продовжувати щасливо розпочату справу³⁶.

(Значення Святого Письма в богослов'ї)

24. Священне богослов'я спирається, як на непроминуший фундамент, на писане слово Боже та Священне Передання. У них богослов'я набирає міцності й постійно омолоджується, досліджуючи у світлі віри всю істину, що є у Христовому таїнстві. Адже Святе Письмо містить слово Боже і, будучи богонатхненним, насправді є Божим словом. Тож вивчення священних сторінок хай буде немовби душею богослов'я³⁷. Тим словом Писання спасенно окормлюється, і у святості розвивається також служіння слова, тобто душпастирське проповідування, катехизація і всяке християнське навчання, в якому виняткове місце має займати літургійна проповідь.

(Читання Святого Письма)

25. Тож необхідно, щоб усе духовенство – насамперед Христові священники, та інші, як диякони чи катехити, які законно віддаються служінню слова, – заглиблювалось у Святе Письмо через уважне духовне читання і ретельне

³⁵ Пор. Пій XII. Енци. *Divino afflante* // EB 551, 553, 567; Папська біблійна комісія. Інстр. про правильне навчання Святого Письма в духовних семінаріях і чернечих колегіях, 13 травня 1950 // AAS 42 (1950) 495–505.

³⁶ Пор. Пій XII. Енци. *Divino afflante* // EB 569.

³⁷ Пор. Лев XIII. Енци. *Providentissimus Deus* // EB 114; Бенедикт XV. Енци. *Spiritus Paraclitus*, 15 вересня 1920 // EB 483.

вивчення. Щоб лишень серед них не було таких, про кого сказано: “Пустопорожнім є проповідник слова Божого, який проповідує назовні, а всередині не є його слухачем”³⁸. Він-бо мусить ділитися з дорученими йому вірними, особливо під час літургійних богослужінь, невичерпними багатствами Божого слова. Також Священний Собор особливо наполегливо закликає всіх християн, і передусім ченців, до частого читання божественних Писань “задля найвищого спізнання Христа Ісуса” (Флп. 3:8), бо “незнання Писань є незнанням Христа”³⁹. Тож нехай вони охоче приступають до самого священного тексту – через наповнену божественними висловлюваннями святу Літургію, через побожне читання, через відповідні для цього студії чи різні допоміжні засоби, які сьогодні повсюдно і похвально поширюються за згодою Пастирів Церкви та їхніми стараннями. Нехай лише пам'ятають, що читання Святого Письма має супроводжуватися молитвою, щоб склалася розмова між Богом і людиною: “до Нього ж бо промовляємо, коли молимося; Його слухаємо, коли читаємо божественні висловлювання”⁴⁰.

А священним Пастирям, “у яких перебуває апостольське вчення”⁴¹, належить навчати вірних, що перебувають під їхньою опікою, як правильно користуватись божественними книгами, особливо Новим Завітом, і насамперед Євангеліями, за допомогою перекладів священних текстів. Переклади слід супроводити необхідними й достатніми поясненнями, щоб діти Церкви могли на надійній основі та з користю для себе ознайомлюватися зі Святим Письмом і наповнюватись його духом.

Окрім того, належить підготувати такі видання Святого Письма, щоб ними могли користуватись також нехристияни; ці видання слід супроводити відповідними примітками і достосувати до їхніх обставин. Мудра турбота про різноманітні способи розповсюдження цих видань лягає на душпастирів або ж християн будь-якого стану.

Закінчення

26. Нехай, отже, через читання і вивчення Священних Книг Господнє слово шириться та звеличується (пор. 2 Сол. 3:1), а доручений Церкві скарб Об'явлення щораз більше наповнює людські серця. І як життя Церкви зростає завдяки постійній участі у таїнстві Євхаристії, так можна сподіватися

³⁸ Св. Августин. Проп. 179, 1 // *PL* 38, 966.

³⁹ Св. Єронім. Поясн. на Іс., вступ // *PL* 24, 17; Пор. Бенедикт XV. Енци. *Spiritus Paraclitus* // *EB* 475–480; Пій XII. Енци. *Divino afflante* // *EB* 544.

⁴⁰ Св. Амвросій. Про обов'язки служителів, I, 20, 88 // *PL* 16, 50.

⁴¹ Св. Іриней. Проти ересей, IV, 32, 1 // *PG* 7, 1071; *Harvey*, 2, с. 255.

й нового імпульсу для духовного життя зі зростання пошани до слова Божого, яке “стоятиме повіки” (Іс. 40:8; пор. 1 Пт. 1:23–25).

* * *

Все викладене в цій догматичній Конституції й кожне з викладеного зокрема було до вподоби Отцям Священного Собору. І Ми апостольською владою, даною Нам Христом, разом із Високодостойними Отцями у Святому Духові це схвалюємо, вирішуємо і постановляємо; і те, що було соборно постановлено, наказуємо для Божої слави оприлюднити.

Рим, при соборі св. Петра,
18 листопада 1965 року.

*Я, Павло, Єпископ Католицької Церкви
(Далі йдуть підписи Отців Собору)*